

HYPERION

REVISTĂ LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ

Director: **C. ARGINTARU**

COLABOREAZĂ:

C. Argintaru, D. Stănescu (tr. după José M. Vilabella Gómez), Ion Th. Ilea, M. Pinteș, Sandu Arianu, M. Olinescu, Vucol Dorno, Vladimir Nicoară, Ion Meșiu, Grigoriu Toma, Augustin Tătaru, Ștefan H. de Brătineasa, Marcel Velter, Ion Miușă, V. Reu, Gh. Tudor, Gh. Betezeanu, Al. Nicolau și Cosma Anghel

Cărțile, Revistele, Știri

ANUL I, Nr. 8 DIN OCTOMBRIE 1932 — CLUJ

EMINESCU

*Tu, maestre, cântași lumea și paloarea vremii tale.
Din amor altar făcut-ai, închinând Măriei Sale
Toată trudnica ta viață, idealul tău cel sfânt
Și găsiși o melodie la durere pe pământ.*

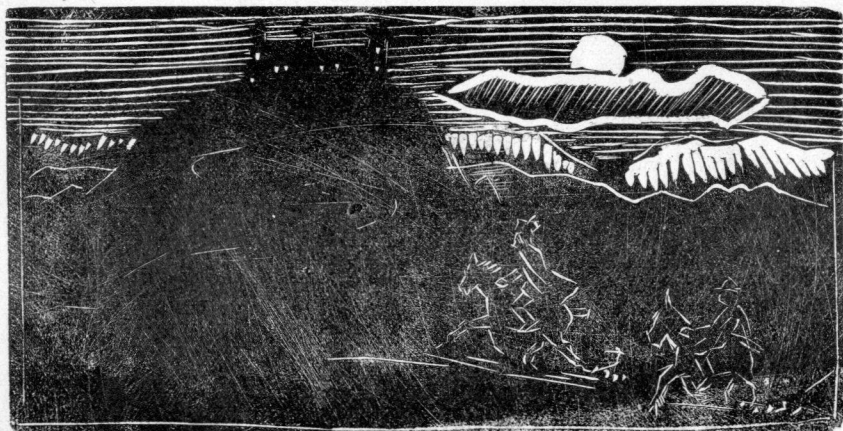
*Glasul tău răscoli patimi și-ți făcu atâți dușmani
De-ți grăbiră și sfârșitul mai de vreme cu mulți ani.
Pretinii te ocoliră iar femeea te 'ndrăgii
Dar în trista ta viață chiar și ea te amăgii.*

*Cei din jurul tău, ilofii, veneticii și Fanarul,
Pe cari cu-atâta foc tu și-ai revărsat amarul,
S'au sporit și sunt în slujbe sus pe trepte și mai 'nalte
Ca la glasul lor s'asculte și mulțimile să salte.
Astăzi doar își fac cu ochiul și pe jaf sunt înțeleși
Și se 'ntrec la 'mbogățire că de-aceea sunt „aleși”.*

*Nu trăiși să vezi ospățul de cadavre omenеști,
Cum sfârșește epopeea unui neam la Mărășești;
Și prăpădul ce se 'ntinse peste lume'n răsărit
Cum o 'mpărăție veche în trei zile a murit.
Așa mari nenorociri pe pământ nu se cunosc
Câte-aieva se 'ntâmplară în cei câțiva ani la Mosc.*

*Ura 'n sufletele noastre revărsatu-și-a risipa
Și pe'ntreaga omenire vrajba și-a întins aripa.*

*Și de-aceia tu, maestre, în prea scurta ta viață
Ai simțit cum adevărul stă învăluit în ceață.
Astăzi de aveam norocul printre noi să poți să fii,
Epopeea Indurării numai tu puteai s'o scrii.*

UMORUL SPANIOL

RAPOSATA MEA SOȚIE

d: José M. Vilabella Gómez

Cu siguranță că nu știi că eu am fost căsătorit.

Era un secret.

M'am căsătorit pentrucă mă plictiseam de moarte.

După cum unii milionari, când se plictisesc într'un loc, caută emoțiuni mari, își schimbă reședința, ori se sinucid, eu am căutat soluția în căsătorie.

Nevastă-mea și cu mine n'am fost logodiți.

În ziua în care m'am decis să mă însor, cum nu aveam predilecție pentru nici o femeie, am lăsat soții să decidă asupra aceleia care va avea să-mi fie tovarășe de plictiseală.

Am să mă duc la un cinematograf — îmi zisei — și aceea care se va așeza în fotoliul de lângă mine, va fi aleasa.

Așa și făcui.

Avui însă neplăcuta surpriză de a vedea că se așează lângă mine doi bărbați: unul gras și unul slab.

Nu mi se păru nimerit să fac nici unuia din ei propuneri de căsătorie.

Însă aproape de mine era o blondină tânără, delicată, puțin cam palidă.

Mă privi galeș.

Privirea aceea mă făcu să-mi aduc aminte de principesa din Sonatina lui Rubèn Dario.

Mă apucai s'o recitez în gând:

Tristă este principesa,

Ce să aibă oare?

Și învingându-mi timiditatea, reușii să răspund la privirea aceea languroasă, cu o alta la fel.

După aceea, continuarăm să ne privim ca și cum am fi fost cunoștințe vechi; și profitai de oportunitatea unei pauze trimițându-i o cutie cu bomboane și un bilețel în care îi spuneam: „Sunt îndrăgostit de d-ta și cea mai mare fericire a vieții mele ar fi să trăim împreună”.

Ea îmi răspunse, cu creionul, pe verso cărții mele de vizită: „Nici eu n'ași mai putea trăi fără tine, dragostea mea”.

Din nou îi trimisei o cutie de bomboane și un bilețel: „Dacă vrei, ne căsătorim chiar mâine”.

Și un minut după aceea îmi replică:

„Nu-mi place să amân pe mâine, ceea ce pot face azi. Dacă vrei să te căsătorești cu mine, așteaptă-mă la eșirea dela cinematograful”.

La eșirea dela cinematograful ne duserăm direct la ofițerul stării civile.

Ne căsătorirăm.

Eșii de acolo puțin cam perplex din cauza repeziciunii cu care se desfășuraseră evenimentele. Nu știam nici ce să fac, nici ce să spun.

Ne plimbam fără nici o țintă pe o stradă îngustă, ca toți îndrăgostiții cari se respectă.

Ea mă privi cu promisiuni în ochi.

O privii și eu la fel.

— Dragostea mea! zise ea.

— Viața mea! zisei eu.

— Mă iubești?

— Oh da; din tot sufletul. Dar tu pe mine?

— Și eu; din toată inima.

Continuarăm să ne plimbăm.

Ea, puțin cam rușinată, mă privea cu coada ochiului.

Eu mă plictiseam mai mult ca niciodată.

Sunt sigur că se plictisea și ea.

Ne continuarăm agale mersul până dădurăm într-un bulevard lung pe care-l traversarăm.

Ajunserăm în port, la cheiul de lemn.

Luna strălucea pe mare.

Mă mai privi odată.

— Ce frumos spectacol este luna scaldându-se în mare! zise. Zâmbii.

— Asta a citit-o în vre-un roman în fascicule — mă gândii.

Soția mea insistă:

— Nu-i așa că e admirabilă vederea asta cu luna care se scaldă în mare?

Eu continuam să tac.

Nu mai puteam suporta plictiseala. „Principesa tristă” mi se părea o cămilă.

Trecurăm, plimbându-ne, chiar pe bordul cheiului.

O țineam strâns de braț.

Mă aventuram s'o întreb:

— Știi să înoți?

Ea, fără să bănuiască dedesubtul întrebării mele, se grăbi să-mi răspundă dragăstos: Central University Library Cluj

— Nu, suflețelule.

Cu multe precauțiuni căutai să-i las brațul și când reușii îi dădui brânci.

Făcu un pas înainte; încercă să-și ție echilibrul într'un singur picior, așa cum văzuse, cu siguranță, că fac balerinele; făcu o piruetă stranie și, fără să scoată nici cel mai mic strigăt, se prăbuși în apă.

Mai văzui odată ochii aceia cari mă priveau languros, în timp ce mâinile se agitau ca și cum ar fi vrut să-mi spună ultimul adio.

După aceea apa se liniști.

Eu îmi continuai plimbarea, plictisit de-alungul cheiului de lemn care păstrează discret complicitatea *sinuciderii* soției mele.

DOUĂ DRUMURI

*Sus pe dâmburi snopi de grâu
ard cu soarele 'mpreună,
lucrătorii pe'ntrecute adună vara
prin căpițe 'mprăștiate.*

*Jos,
un drum întârziat
merge vânturând la praf;
se oprește la podet.
Urmărindu-l cu privirea
casele din sat îl cheamă.
Pleacă,
și surprinde stând de vorbă
ulițele la pârâu;
sălciile ascultă'n treacăt
murmurând povestea zilei:
sss... sss... sss...*

*El cotește dup'un gard
ochind fetele din bătături;
la biserică trimite o cărare să se'nchine,
spre casa popii două
să'mpletească firele de basm rămase*

resfirate
 printre prunii din grădină. —
 basm crestat pe-un vechiu răboj,
 de un fost boer vremelnic,
 stăpân peste-o moșie
 și pe casa popii de-azi,
 — spun sătenii —
 Hei!.. Hei!..

Undeva aproape,
 doi surâd minutului,
 sună clopotul cuvintelor:
 ea, înclină spre prăpăstii,
 el alunecă și cade,
 ea surâde tot mai mult...
 Printre muchi nestrăbătute
 altă cale-și face loc
 și pe vatra dragostei ard cu pară două
 legi...
 Drumul ostenit la crâșmă
 mai șade o leacă cu bătrânii la taifas,
 în urmă le șoptește:
 — Bună ziua ... bun rămas.
 Și se pierde pe hotar...

Ion Th. Ilea

SEARĂ DE PRIMĂVARĂ

Salcâmi de pe drum au înflorit
 Și'n seara albă te 'ntrebi mirat:
 — A curs din cer argint pe înserat
 Ori îngerii 'n salcâmi au adormit?
 Și drumul alb de lună urcă 'n cer
 Iar cerul parcă-i una cu pământul,
 O stea s'a sărutat pe-ascuns cu vântul,
 Și'n stropi de rouă s'a 'necat un greer.

Mihail Pinteau

UȚA

O chema Tina. Părinții au mângăiat-o Tineuța, iar copiii la joc o strigau Uța, — și Uța a rămas. Când era mică avea o deosebită plăcere să alinte pisicile pe șira spinării sfârșind cu coada pe care o aluneca prin palma strânsă. Vorbea puțin și când mai erau și alții de față, nu scotea o vorbă. Asculta pironind ochii 'n pământ. În ochii cuiva nu s'a uitat niciodată drept. Mai târziu, în liceu, nu umbla cu altă față decât cu o colegă care îi era pretină bună pentrucă îi admira timiditatea și corectitudinea. A iubit în acest timp, copilă fiind, pe profesorul de desen, un bărbat eam de 36 de ani, slab și mereu trist. Era și pictor și picta grădini cu flori și câte o femeie le culegea. Această dragoste ascunsă n'o știa decât pretina ei și amândouă o tănuiau ca pe ceva scump. Iubirea pentru Uța era un sentiment sfânt și ascuns și dacă îl mai știa și altcineva pierdea din puritatea lui. La universitate o considerau toți ca pe o fată serioasă și silitoare deși nu studia serios nici o materie. Examenele le da pe toate fără să piardă vreunul, cu toate că profesorii erau convinși că au în fața lor un element slab. Colegele o respectau în față și o urau, și o bârfeau când lipsea, pentrucă nu râdea și nu umbla cu băeți și nu se strângea prin colțurile sălilor de cursuri, cum făceau ele.

Avea bani în poșetă întotdeauna și nu era bogată, nici sgârcită, dar era cumpătată. Dacă colegele n'o ocărau în față, cum ar fi dorit s'o facă de atâtea ori, era că fiecare îi datora câte o sută, două, trei și chiar o mie de lei. Pentru aceasta răbdau ele pe „ipocrită” c'altfel câte vorbe nu i-ar fi seos. Uța nu lăuda niciodată pe Romică, iubitul Olgăi; pe Ionuț al Genicăi și pe Mihu, drăguțul mai nou al Mariei. Fiindecă era nepoata lui Tămășan, care a jucat un mare rol politic pe vremuri, o tratau toți cu multă bunăvoință și atenție. Nimeni însă nu și-o putea apropia din cauza firii ei deosebită de a celorlalte fete. Retrasă și absentă dela orice discuție banală, deși era prezentă. Când erau mai multe fete și flecăreau, Uța putea să citească sau să studieze fără să fie stingherită de cineva sau de sgomot. Când vedea un cunoscut îl ocolea și dacă îl întâlnea în față, întorcea capul în partea opusă ca să nu se mai „obosească a o saluta”.

Dacă intra într'un magazin să-și cumpere ceva, se pierdea în fața

altor clienți și nu mai știa precis ce doria, astfel că negustorul o servea cu ce credea el și Uța ajungând acasă începea să plângă că a dat banii pe un obiect care nu-i place. Pretina ei, de care era și acum nedespărțită, trimitea pe bărbatu-său cu lucrul cumpărat la magazin înapoi și să capete „barem un bon cu suma dată, dacă nu se poate banii”. Așa că Uța avea mereu în geantă multe bonuri pe care le cereau colegele ei, profitând astfel și de această slăbiciune.

Uța credea că pe ea n'o poate iubi nimeni și deaceea nici nu sta și nu glumea cu băeți.

— Totuși trebuie să iubești și tu pe cineva, Uța dragă, — îi spunea mereu pretina ei.

— Decât să stau și să cochetez cu băeți, numai ca să treacă timpul, povestind nimicuri și discutând banalități, mai bine mă lipsesc de asemenea plăceri stupide. Dacă nu găsesc ce doresc, rabd. Și răbdarea e o virtute și un stimulent. Uite, sunt de 26 de ani și am nevoie de un bărbat ce mi-ar fi drag, cum au ochii nevoie de lumină, dar nu vreau dragoste din „vedere” sau fragmentată, ci o vreau întreagă așa cum o cere trupul și sufletul meu. Pentru asta însă îmi trebuie un bărbat întreg, nu un pițigoi ca al Olgăi. Toate colegele mele fac dragoste în vederea căsătoriei și la o lună după cununie își înșeală bărbatul, devenit acum o cărpă în mâinile lor. Acest fel de dragoste îl detest și este imoral. Dragostea când voi face-o — și trebuie s'o fac, c'am răbdat destul — o fac din inimă și plăcere fizică, indiferent că respectivul mă va lua în căsătorie sau nu. Răul e că n'am găsit încă bărbatul căruia să mă dau fără pareri de rău. Și cum nu e ușor să găsesc un om, dar un om, cum voia Diogene, prevăd că voi rămânea fată bătrână, fapt ce mă face cu adevărat să sufăr. A rămânea fată bătrână e stupid și e o siluire a trupului care își cere dreptul la viață. Să mă mărit și să divorțez la o lună sau două după căsătorie, nu e o soluție, dar tot e mai onorabil decât să fac ca Genica care merge pe stradă cu bărbatu-său, luat abia de câteva luni, și cochetează în dreapta și în stânga, de ție milă de bietul Ionuț, așa prăpădit cum îi e firea de om mereu fericit. Ceeace vreau eu în dragoste e sinceritate și plăcere. Or le găsesc pe acestea amândouă într'un bărbat, și atunci fac dragoste cu el, fie că mă ia de nevastă sau nu, or rămân așa cum sunt. — cel puțin am satisfacția curățeniei mele sufletești. E adevărat însă că majoritatea căsnicilor și întemeierea celor mai multe familii e făcută pe interes și cu sila chiar, și cu toate astea societatea progresează și speța umană se reproduce. Dealtfel din observațiile mele, rezultă că două ființe când se iubesc din toate fibrele făpturii lor, n'au urmași. Dragostea lor a fost atât de profundă încât a consumat, în spasmul acestui amor, dureros de plăcut, tot suflul de viață ce ar fi fost necesar unei procreeri. Și apoi pentru mine e mai de preț o oră de dragoste, cum spune poetul, decât zece ani de căsnicie banală și numai de formă, pentrucă „trebuie să fiu în rând cu lumea”. Nu. În felul cum se fac căsnicieile, mai ales astăzi, eu nu doresc un asemenea cămin, c'un bărbat care doar poartă căciulă și baston și'ncolo e o sdreanță în mâna unei soții semidocte. Vreau un bărbat care să mă predomine și eu să am onoare pentrucă el are; să fiu respectată pentrucă e el respectat, și să fiu cineva pentrucă el e cineva. Eu să fiu roaba lui nu el robul meu.

— E greu, e greu, e foarte greu, — vorba cântecului. Uța. Basmul acesta lasă-l neisprăvit. Mărit-te și tu cu cineva că o să-ți încărunească părul de atâta virginitate. Foamea vine mâncând și dragostea, fie și la oamenii mediocri, cum le spui tu, vine cu timpul. Cu felul tău de a

HYPERION

vedea lumea, greu ai să te împaci cu viața. Și în ce ar consta moralitatea și sinceritatea ta, dacă te-ai mărita c'un „bărbat de paie” și s'ar întâmpla ca acest om să te iubească, iar tu să divorțezi după o lună, două, cum spuneai mai adineșori?

— În acest caz el rămâne c'un regret și-mi păstrează un pic de respect, dacă are cât de puțină înțelegere, iar eu nu voi săvârși ticăloșia de a-l înșela, ca Maria pe Mihu, ei îl voi lăsa. E mai corect așa.

Sculându-se să plece, Uța își potrivește mai bine bluza-i neagră de mătasă pe un piept desvoltat și împodobit cu doi săni bombați și terminați cu sfârcuri ce se obrăzniceau prin pânza fină. Obrazul i-se colorase puțin în roșu și trupul părea o sculptură de mare preț. Vorbise prea mult în această zi și colegile ei se mirară de atitudinea neșovăitoare și originală a Uței taciturne.

— Să te conducem până acasă, ziseră toate deodată. Uța, care le cunoștea și știa că această simpatie a lor e nesinceră, plecă singură. Dar n'apucă să facă nici o suță de pași și la colțul străzii se lovi față în față cu Dinu, o veche cunoștință a ei cu care de multeori discuta politică și chestiuni de literatură și artă. Ii plăcuse mult acest bărbat care nu prea umbla după orice femeie și nu prea da atenție fetelor cari îi râdeau în nas, deși mai toate preținile ei, „ii trecuseră prin mână”.

— Ei, Uțule, te-am prins ca'n colivie. Dar ce ai de, ești așa înflorită la față?

— Fiindcă te 'ntâlnii, nu vezi? Intinerii.

— Ascultă, lasă gluma și complimentul la o parte. Află că te găsesc frumoasă. Și ținându-i mâinile într'ale lui, continuă cu seriozitate:

— Ah! ce proști sunt bărbații! Sunt proști pentrucă nu cunosc femeia și iubesc alandala, adică pentrucă văd și ei pe alții și ca măimutele, se agată de orice fustă. Mă gândesc mereu la tine și-mi zic de multeori: Iată o fată demnă de a fi iubită pentru tot ce are, și trup și suflet. Vezi, la tine asta e păcatul, nu știi să te prefaci. Uite, buzele astea trebuiau acum roșite și fața fardată, ș'apoi o arcuire din sprâncene la un „tip”, și-l dai gata. O săptămână, două, curte și iată căsătoria. E drept că atunci nu te-ași mai fi văzut eu în această naturală și cochetă atitudine.

— Indrăznești să spui că sunt și cochetă.

— Astăseară te găsesc încantătoare.

— Ascultă, lasă vorbele astea și grăbește-te că poate te așteaptă nevasta.

— Nu, vreau să te conduc până acasă. Am ceva care mă răcăie în inimă și vreau să-ți spun. Cu atât mai rău, pentru amândoi, de nu vrei să 'nțelegi.

— Aide, glumește sincer. S'aud povestea. A fost odată...

— N'a fost odată, ci este acum. Uită-te bine la mine. În ochii tăi, în trupul tău, mă pierd ca într'o noapte păgână din Mitologia antică. Nimeni până la mine, și nimeni după mine, nu va putea pricepe splendoarea trupului tău. Il văd radiind prin formele hainelor, toată plăcerea dragostei dela Adam și până azi. În tine trăește păcatul ca într'o poemă de Baudelaire. Tu ești virtutea și desfrâul și ce dosește trupul tău, prin raza ochilor tăi, numai eu pot pricepe și nimeni altul. Făcând dragoste cu mine, răzbuni toate virginitățile cari au murit cu numele iubitelui pe buze. E deajuns că ne-am întâlnit ca doi sori și trebuie să ne ciocnina. O clipă împreună și e psalmul sfânt al dragostei eterne. Uța, nu uita că-ți vorbesc din toată măduva ființei mele și sunt fericit că tu n'ai mai plăcut — și poate din cauza ta — nimănui, ci numai mie, căci numai eu știu ce comoră de dragoste ascunde făptura ta.

Ușa rămase oarecum uluită de această declarație amoroasă și i se păru sinceră. Dinu îi vorbise înflăcărat și din câte îl cunoștea, aceste vorbe ea nu știa să le mai fi spus el și altora. Vru să răspundă ceva și vorba i-se opri pe buze. Să-i spună și ea că-l iubește și că îi e recunos-cătoare pentru asemenea cuvinte? I-se păru de prisos. Tăcu, în timp ce el vorbea și argumenta de par'că pleda în fața unui impozant tribunal. Se apropiau de casă.

— Ușa mâine dimineată, la ora 9, sunt la tine în cameră. Vreau să te găsec în pat. Ușa să fie deschisă. Voi face dragoste cu tine, cinstit, la lumina zilei, în răcoarea unei dimineți de vară, nu tâlhărește, noaptea, ca apașii amorului. Și vreau să fii fragedă, cum te-am visat în nopțile mele de nesom cu dorul la tine. De o fi rău ce facem, răul și păcatul acesta să-l port eu cât trăesc. Și-acum, la revedere. Li-sărută și-i strânsă mâinele închizând poarta după ea.

Ușa, nu avusese timp nici să-i răspundă. Și ce să-i fi răspuns? Să nu vină? Dar poate nici nu vine. Gândul acesta o făcu să pălească. Nu mai era capabilă să judece nimic. Dealtfel nici odată nu a fost capabilă de energie. În ziua aceea vorbise cum n'a vorbit în viața ei și auzise iarăși ce nu mai auzise până atunci. Ziua aceasta i se păru cea mai însemnată din câte trăise. Intră în cameră. Portăreasa îi aduse cina. O refuză. Nici nu știuse cum se pomenise în pat. Și nu știuse nici cum era în cămașa de noapte, lucrată în borangic nălbic, pe care o cumpărase din Oltenia, când vizitase anul trecut, Tismana. O păstra în secret pentru timpul când va fi mireasă, dacă va fi vreodată, după cum zicea adesea. Se sculă să stingă lumina, aprinzând lampa dela pat. În oglindă se văzu așa străvezie, plină și rotundă, femeie în toată puterea cuvântului. Pentru prima oară i se păru și ei că e frumoasă. Luă pudra și se pudră. Se roși puțin pe buze. Se parfumă. Se întoarse iar în fața oglinzii. În cămașa lungă până la călcăie, i se păru că e o zeiță, închisă într'o cușcă de un zeu crud și răsbunător. Se admiră singură și găsi că laudele lui Dinu nu sunt chiar exagerate. Se trânti în pat și stinse lumina. Nu știa la ce să gândească. Era complet zăpăcită. Oftă din adânc. Inchise ochii. Plutea pe o aripă de vânt și dorea s'atingă nemărginirea. O urmărea un duh rău și se pierdea tot pe colnice neumbate de picior de om. Se pierdea în lanuri de fân și atingea înălțimile cerului. Văzu doi tineri îndrăgostiți pe malul unui râu. Erau Paul și Virginia. Intr'un pustiu, un bărbat slab și trist, ducea în brațe pe Manon, iar lângă un castel, un cavaler, cu sabia în mână, privia mâniaș spre o cărare. Romeo n'avea astâmpăr. Intr'o grădină, Dinu lovea cu bastonul petricele de pe alei. Căuta ceva de preț. Il strigă. N'o auzise. De rușine se deșteptă. Era ziuă. Se sculă și trase zăvorul dela ușe. Orele 8. Portăreasa îi aduse cafeaua și i-o puse la pat. Eși ca 'ntotdeauna, fără a 'ntreba ceva. Ușa se sculă, luă tava și o puse pe sobă. N'avea foame. Se pudră din nou, se roși și se uită în oglindă. Ciasul s'aproia de ora 9. Repede intră în pat. Cu fața 'n sus, numără muștele de pe tavan. Erau 9. Pe masă fila din calendar arăta 9 Iulie. Ce o fi însemnând acești 9? Ceva nou trebuie să se întâmple cu mine! Ușa se deschise încet și Dinu alb ca o lebădă în hainele-i albe, proaspăt călcate, intră fără sgomot. Inchise ușa și suci cheia. Intr'o clipă fu complet gol.

— De ce-ai ven.. și nu putu să isprăvească. Inceștarea lui Dinu fu copleșitoare. Un sărut prelung dela tălpile picioarelor și până în creștetul capului fu începutul. Ușa nu mai zise nimic. Nici nu-și da seamă dacă mai trăiește. Simția numai că toată măreția firii e cuprinsă în această clipă.

C. Argintaru

PLOPUL

Dece pe mal de apă ți-ai ales
al veacului temei?
Intr'una frunza chinuită
și năzuința spre azur dece-i?

— Ispita mea pe mal
e 'n cântul plin de taină
al fiecărui val.

Iar frunza sbuciumată
gândul mi-l arată;
de mic,
cu nostalgia undeii ce s'a dus
și 'nseninarea altei care vine.
pe vârfuli mă ridic
în zare a pătrunde:
de unde vine râul,
și se duce... unde?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sandu Arianu

DEALUL

Poteca i se urcă pe spinare
Cu furișări de șarpe prin cărare;
O răpă cască gura 'ncremenită
Cu șapte dinți de piatră, înegrită;
Un plop ce tremură'n adieri de rân:
S'a 'nfipt cu disperare în pământ, —
Și dealul a holbat ochi mari în hău
Din cari au crescut: o baltă și un tău.

. . . .
Pe stâlpi de telefon mirarea a'nlemnit
Și bâzăie prin fire 'n nesfârșit,
Pe când Cohalmul c'o liniște de schit
Pe-o coastă și-a'ntins prelung privirea...
Ce mare și nențeleasă-i Firea!

Marcel Olinescu

CÂNTUL MEU

Singurătatea îmi toarce fuiorul gândurilor; tăcerea îmi plânge-
duioșia amintirelor ce isvorăsc ca apele repezi din munte, cristaline și
trecătoare, iar sufletul se lasă purtat pe aripi de gând, în țara fără de-
sfârșit a visului!

Singurătate, tăcere, amintiri!

Împlețiți, culegând florile visului, cunună aleasă aducerilor aminte,
neprețuite tovarăse a desnădejzii. Cântați, gonind dela mine, pustiul ce-și
întinde aripile peste sufletul obosit de minciuna vieții, ca adormind sub
vraja viersului, să-mi îmbrac haina fericirii.

Fericire, visuri!

Drumul ce urcă la voi distruge sufletul și omoară trupul! Râsul
vostru îndeamnă, dar plânsul celor ce vă caută, vă urăște! Căutând spre
voi sufletul pelerin, ca paserea ce urcă spre înălțimi negrăitoare, obosit
s'a lăsat pe aripile idealului, doborât de suferinți în marea orizontului
necunoscut!

Ideal, suferință, durere!

Lăsați isvorul lacrimilor să curețe templul sufletului meu de ur-
mele păcatului; să ducă pe undele lui, cântecul patimei și floarea fru-
moasă a dragostei să o stropesc cu lacrimile strânse în potirul vostru!

Dragoste, credință!

Intindeți-mi cupa plină cu balsamul nădejdei, sufletului meu des-
nădăjduit, ca roua sfintei dimineți, să astâmpere setea înfricoșatei du-
reri! Trimițându-mi cea mai umilă rază ca să-mi arate calea adevărului
și binelui, învăluind cu strălucirea ei, păcatul care-mi este stăpân!

Păcate, patimi, întuneric!

Râdeți păcate, bucurați-vă patimi, luminează-te întuneric! Căutările
voastre mi-au adormit sufletul! Cutremurați-vă însă, soarele răsărind
alungă împărăția nopții. Și viața voastră, ca florile de alun, înflorește
subt vraja umbrelor ce scobor din înălțimi nebănuite, dar mor când
aurora culege nestimate din potirul florilor.

Aruncați dela voi, haina nemărginitei voastre puteri, ca sufletul
meu văzându-vă să se cutremure de goliciunea voastră!

Speranță, iubire!

Fiți pururea lângă mine ca sufletul meu să împletească haină stră-
lucitoare din razele argintii ale lunii și firul drag al vieții curate, în
care alese flori să fie stelele și amintirile.

Liniște! Coboară-ți vălul asupra mea și cântecul tău s'adoarmă sufe-
rința care-mi este tovarăș! Incununează-o cu florile albe ale credinții, ca
parfumul lor să-mi arate calea către lumină!

Vucol Dorna

BOUL CALOMNIAT

(O reclamație bizară)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Un bun prieten, abil reporter la un mare cotidian, în drumul său trudnic pentru descoperirea senzaționalului, a aflat la o circumscripție polițienească de la periferie, între obiectele găsite și nereclamate, o servieta de piele de vițel. Nimic neobișnuit, nu-i așa? Cine nu poartă servieta? Ministrul și moașa, avocatul și cocota, medicul și voiajorul comercial, studentul și agentul loteriei de stat. Servieta, deși e confecționată din piele de vițel sau de porc, nu transmite purtătorului nici una dintre calitățile viețuitoarelor care și-au dat pielea, și prin urmare nu-l compromit. Dimpotrivă: ea dă o anumită prestanță de intelectualitate, din care pricină s'a răspândit atât de mult și e purtată cu motiv și fără.

Dar servieta, de la circumscripția de periferie nu se știe cui ar putea aparține. Știu ce veți zice dv.! „Deschide-o domnule comisar!” Dacă e goală e a unui ministru; dacă are câteva ziare e a unui funcționar superior; dacă are o cutie cu pudră și alte utensile de toaletă mărunță e a unei studente, și așa mai departe.

Foarte bine! Dar tot n'am făcut nimic! Putem stabili cel mult pătura, — ca să nu zicem clasa, — socială a proprietarului, dar el tot anonim rămâne. Și în cazul nostru chestiunea e mult mai complicată. Servieta nu conține decât conceputul neisprăvit al unei plângeri către un Prim Procuror, iar reclamantul e un Eou. Da, da, nu vă mirați! Veți vedea din conținutul reclamației! Dar servieta nu poate fi a unui bou pentru două motive: aceste patrupeze, până acum nu știu carte, — deși unii profesori uzează de expresia „vacă încălțată”, — spusă elevilor, cari știu totuși să scrie și să citească, — și, servieta fiind de piele de vițel nu putea fi purtată de-un bou, fiindă sinceră și consecventă. — căruia nu i se poate atribui o așa de mare perversiune, specific umană, încât să poarte un obiect confecționat din pielea copilului său. ca să zicem așa.

E adevărat că servieta ar putea fi a unui avocat, dat fiind că în aceste vremuri de crâncenă criză, sunt avocați cari n'au în servietă nici măcar conceptul unei singure reclamații; iar petiția cu pricina fiind scrisă la persoana întâi, ar dovedi că avocatul s'a identificat cu pricina clientului său, caz destul de răspândit în lumea juridică.

Dar, toate aceste supoziții, n'au nici o valoare față de fondul serios și cu totul neobișnuit al cauzei. Prietenul reporter, — la rândul său prieten cu șeful circumscripției respective, — a scos o copie de pe conceptul acelei reclamații penale. Și cum cotidianul la care el lucrează, nu face literatură nici măcar Duminica, nu putea utiliza această piesă rară. Oferindu-mi-o, o dau publicității, bazat pe dictonul francez că: „prieteni prietenilor noștri, ne sunt prieteni” așa că, în virtutea acestei prietenii logice și ideale, șeful circumscripției polițienești nu se poate supăra pe mine, pentru divulgarea acestui secret, mai mult sau mai puțin profesional.

Și acum iată și reclamația domnului Bou:

Domnule Prim Procuror,

Știu că sunteți obișnuit să cetiți în primul loc semnătura pentru a vedea dacă reclamantul face parte din lumea politică, lume care are drepturi largi și urgente la protecțiunea legilor al căror reprezentant sunteți. E adevărat că semnătura n'o să vă spună nimic. Să nu credeți însă că banalitatea numelui: „Plăvan Boul” ar fi o ficțiune, un pseudonim, sau încercarea unei farse de prost gust. Nu, domnule Procuror! Sunt o ființă reală și concretă și dacă nu mi-ar fi scârbă de politica umană, — pentru motivele pe cari le expun mai la vale, — ași putea deveni chiar o personalitate cu multă influență pe lângă Ministrul de Justiție, șeful dv. direct. Vă rog să nu luați aceasta ca o amenințare, pentru că, după cum v'am spus, nu fac politică, ci, ca o lămurire și un îndemn pentru a lua în considerare plângerea mea și a-mi acorda protecțiunea legilor respective.

Primul avocat la care m'am adresat pentru a lua apărarea cauzei mele, m'a refuzat net, sub motiv că legile cu cari el jonglează, sunt numai pentru oameni și nu pentru patrupezele rumegătoare dintre cari fac parte. Cum știam precis că legile, mai ales în orient, nu sunt pentru oameni, ci pentru Monitorul Oficial, pentru cartoanele unei viitoare istorii sociale și politice, sau în cel mai bun caz pentru a fi mereu modificate și la urmă călcate de autorii lor, afirmația avocatului m'a surprins. M'am lămurit însă, când am aflat că avocatul a fost pe vremuri Ministru de Justiție. Prin urmare face politică militantă și s'a simțit personal jignit de pretențiile mele.

E adevărat, Domnule Procuror, că nu sunt cetățean român. Deși născut și crescut în aceasta țară pe care o iubesc pentru bogăția pășunelor sale, mai mult ca un ministru de finanțe, bugetul ofticos, îmi place să rămân internațional, și n'am cerut încetățenirea de teamă să nu devin contribuabilul! Ar trebui, prin urmare, să se zică: rabdă ca un contribuabil a prilejuit, în țara noastră, o imundă calomnie la adresa mea. Se zice: „rabdă ca boul”. Și nu e drept, domnule Procuror, pentru că există o ființă mai răbdurie, mai blândă și mai necuvântătoare ca mine. E contribuabilul! Ar trebui, prin urmare să se zică: rabdă ca un contribuabil român; iar comparația cu răbdarea mea, este deadreptul calomnioasă.

Am ajuns, domnule Procuror, tocmai la obiectul reclamației mele: mă consider calomniat. Calomniat în parlament, în școală și în viața de

HYPERION

familie. Oamenii cari ar putea găsi oricând termeni de comparație din viața lor socială și politică, obișnuiesc totuși să pomenească numai numele meu, terfelindu-l, degradându-l, ofensându-l. Ba, dacă ținem seamă de obârșia mea, ași putea zice, divină, — un strămoș al meu a fost zeu: Boul Apis, — ori de necontestata mea nobleță, — un alt strămoș al mel și-a oferit capul drept emblemă a unei frumoase țări, — m'ași putea considera mai mult decât calomniat, și, dacă n'ași fi patruped și rumegător, m'ași putea prevala de un articol din Codul penal, cu sancțiuni mult mai severe.

Ca să vă dovedesc, domnule Procuror, că sunt ofensat și calomniat am să vă dau câteva exemple luate din viața de toate zilele.

Să zicem că dv. n'ați fost niciodată la parlament. Ca și mine de altfel. Nu se poate însă, să nu fi cetit desbaterile parlamentare. Nu cele din Monitorul Oficial unde calomniarea mea este mai precisă, ci numai cele din cotidienele independente. Ați observat, sper, cât de des vine riposta: „ești un bou”, pe lângă mugetele cu cari se întrerup oratoriilor. Ei bine, domnule Procuror, nu pot pricepe și nici admite această calomnie. Mai întâiu că eu nu fac politică și deci n'am fost și nu voi fi în parlament. Nu cred în eficacitatea acestei fabrici de legi și n'am nici un punct de asemănare cu omul politic. Adecă, nu; am un singur punct: rumegarea. Eu rumeg ce am mâncat; omul politic mănâncă nerumegat când e la guvern, ca să aibă ce rumega în timpul opoziției. Eu rumeg nutrețul ce mi se dă ca răsplată a muncii mele; omul politic rumegă budgetul ce nu i se dă, dar îl ia singur, drept răsplată a neactivității sale. Cum vedeți chiar acest punct de asemănare este pentru mine o ofensă și m'am hotărât să nu mai rumeg pentru a face să dispară și aceasta asemănare.

Dar în școală?!

Poate că domniei-voastre nu i s'a întâmplat, dar nu cred să nu fi auzit, mai ales la ora de matematică, pe vre-un profesor spunând unui elev rămas taciturn în fața tablei: „stai ca un vițel la poarta nouă”. Ei bine, domnule Procuror, această formulă pedagogică, astăzi perimată, — de oarece civilizația i-a desvoltat și vițelului simțul de orientare, — este totuși întrebuițată destul de des. Și o găsesce ofensătoare și calomnioasă. Cu atât mai vârtos că oamenii ar putea găsi termeni de comparație, mult mai adecvați, luați din viața lor. S'ar putea zice: stai ca un subsecretar de stat în fața hârtiilor de rezolvat; sau: stai ca un doctor în medicină ajuns ministru de justiție; sau: stai ca un candidat în fața comisiei examinatoare; sau... dar câte comparații nu s'ar putea găsi!

În viața socială și mai ales matrimonială calomnierea mea ia proporții uriașe. În primul loc eu nu mă însor, din motive fiziologice cunoscute de toată lumea. La noi se practică amorul liber, iar cel care practică acest amor e taurul și nu eu, bou! Atunci vă rog, pentru ce din coarnele mele, — podoabă și armă de apărare, — se face emblema masculină a căsniciei moderne? Este, sau nu, aceasta o adevărată calomnie? Biata mea mamă este permanent ofensată. Unei femei fără temperament i se zice: vacă, deși mamă-mea n'a susținut nici odată că ar avea, — pe lângă vițel și lapte de muls, — și temperament; în școlile de fete unele profesoare pomenește foarte des numele mamei mele, cu toate că mama mea este o ființă totdeauna folositoare, iar o fată cu titluri academice este foarte rare ori folositoare, ei, soțului și societății. Dar luând în considerare că nu numai mamă-mea este pominită cu intenții ofensătoare, ci chiar și alte mame sunt pomenite cu vehemența

și cu diverse acțiuni impudice, în parlament și în viața de toate zilele, să lăsăm la o parte această calomnie.

Din cele relatate până acum cred, domnule Procuror, că v'am pus la dispoziție suficiente dovezi pentru a putea încadra calomnierea mea în respectivul text de Cod penal.

Să nu credeți însă că sunt animat de vre-un resentiment împotriva întregii omeniri. Nu, domnule Procuror. Trebuie să recunosc aici că au fost și oameni cari s'au simțit mișcați de calitățile mele. De pildă poetul Carducci a cântat trumusețea ochilor mei, iar țăranul român blând, răbdător și muncitor, — calități cu care mă mândresc și eu, — are în grădinița lui de flori, o floare numită: „ochiul bouului”. Sunt profund mișcat de această atenție și iată pentru ce îi dau toată puterea mea de muncă. Și notați, domnule Procuror, că țăranul nici nu mă mănâncă. Eu și ai mei ne dăm viața pentru orașenii, cari ne calomniază zilnic. Purtarea este specific omenească. Și, evident că, — fiind arhi-cunoscută decădeuța umană, — n'am pretenția să cer recunoștința de la oameni, deși le ofer tot ce am, în viață și după asasinare, dar cer să nu fiu și calomniat.

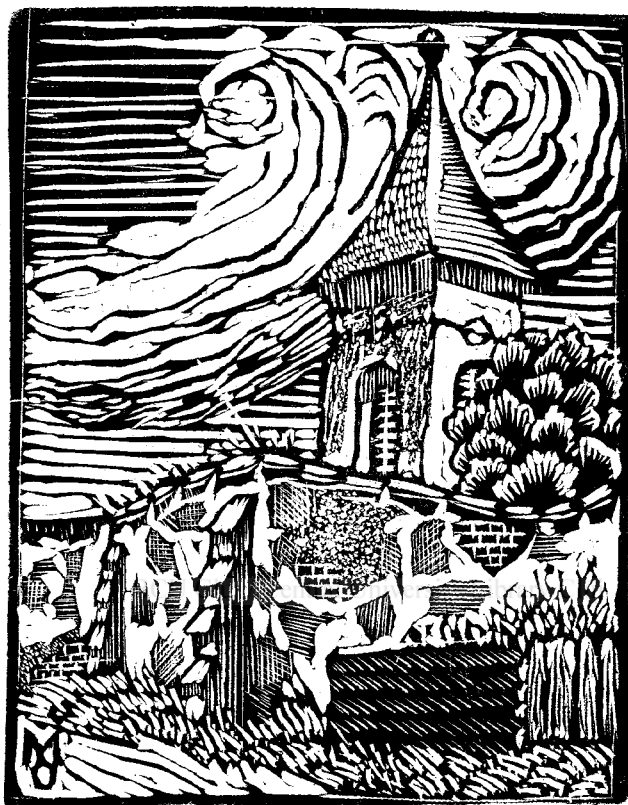
Reclamație se termină fără încheiere și fără semnătură. Nu știu dacă Plăvan Boul dorea să se constituie și parte civilă.

Se vede că bietul Plăvan nu cunoaște obiceiurile lmane. Omul, — potrivit dictonului biblic: „Dumnezeu ceartă pe cel iubit”, — obișnu-este să-și bată joc tocmăi de cei cari îl ajută. Dovadă: porcul îi este un animal foarte folositor; câinele îi este foarte credincios; din aceste două animale, pe cari ar trebui să le iubească, omul a făcut o monstruoasă necunoscută în zoologie „porcul de câine”, insultă aruncată semenului său.

Dar domnul Bou n'are dreptate apelând la legile umane pentru că aceste legi nu sunt aplicate nici oamenilor. Pretențiunea domniei sale ia mai curând înfățișarea unui conflict între... națiuni și nu poate fi soluționată cu ajutorul Codului penal. N'are decât să adreseze la... Geneva.

Vladimir Nicoară

Biserica reformată din Ocna-Sibiului, — gravură în lemn de Marcel Olinescu

CUVINTE PE MORMÂNTUL LUI

Ai murit, fiindcă te-ai născut din gol întunecat, din iluzii măf bolnave ca umbra sufletelor omenesti: te-ai născut din rariștea ce-a plâns în noaptea suspinelor fără de ochi.

Nu-ți sapă nici teiștii desfigurați, mormântul, nici eioclii haini nu-ți cântă, prin nările de bas, prohodul. Și totuși ai mormânt adânc, unde vei dormi nestingherit. Da, în fiecare eu liber îți doarme umbra, în fiecare om născut ți-s'a deschis un mormânt!..

Vei fi îngropat cu ceremonia sângelui vărsat pe tronu-ți de aur; vei fi stropit cu sudoarea amară a celor stânceiți de biciul desnădejdilor milenare. Nu ți-se va cunoaște mormântul de teamă să nu se nască din nou o umbră cu pretenția moștenirii... Și nu vor mai isvorii lacrimi din rariștea genelor uitate de noapte ca să-ți plângă nobilul duh creator. Vor adormi păcatele și crimele la umbra mormântului tău, străjindu-ți etern îngropata postură...

Numai exterminându-te de Om se vor usca lacrimile, se va prețui sudoarea nașterii întâiului OM.

PRIETENE,

Ai adormit pe noaptea unei pietre tari. Cei mari te-au ocolit, sculptând în scârba vremii numele prin cari te-au ingenunchiat.

Tu ai răbdat mai mult decât un Crist, prietene, fiindcă te-a născut civilizația hidoasă din pretențioasa er minciună. N'ai ațut cunună de spini, dar în schimb, ai fost încătușat în lanțuri de aur, ai fost legat al ochi cu slove reci de legi.... Și toți naivii ți-au aruncat în mâna uscată pomana disprețului...

Prietene, tu mă 'nțelegi?... Mulți trecători sceptici, mulți adormiți pe lespedeaa negrei ignorante, sunt impregnați în credința că tu mai dormi pe vechia piatră. Adevărat? Nul... tu ai înviat în cristalul ochilor fără de lacrimi, ai renăscut pe piatra vieții de odinioară, pe lespedeaa rece, unde au hohotit suspinele grele: Om nou.

Nu-ți mai vorbește. Cuvintele mele sunt iluzii seci cari nu-ți pot însemna drumul gândurilor. Doar pâinea ce-ai frământat-o stingher în lacrimi de ger, în clipe nebune de sudoare amară, în ore târzii cu gânduri de seară, va vorbi odată!...

Viața toată, îți promit pretine, să mi-o închin iluziei de mai bine, pentru tine, pentru mine. Avem un drum: acela cari nu vorbește decât la răspântii sigure, când rād zorii dimineții în umbra pădurilor cănite cu sânge...

Prinde piatra, nu vezi că plânge?

Ion Mețiu

URSITA

*Durerea greu m'apasă'n piept,
Mereu să plâng îmi vine,
Știind că nu mai pot acum
Să mai gândesc la tine.*

*Doar zi și noapte-mi ești în gând
Și-ți urmăresc tot pasul,
De jale-mi umplu sufletul
Și clipele și ceasul.*

*Când seara singură ascult
In sat câinii cum latră,
Cu tine'n gând eu mă așez
Plângând pe vechea vatră.*

*Iluziile mi se duc,
Pierzindu-se în noapte
Și mi se'nșiră rând pe rând
A mele gânduri toate.*

*Când știu că voi trăi mereu
Cu urâtul lângă mine,
Atuncea în necazul meu
Să mă sugrum îmi vine.*

*Nu blastăm mamă că m'ai dat
Numai să nu fiu fată,
Ci blastăm că îmi este scris
Să sufăr viața toată.*

*Vai! de știam, zău, rămâneam
Un firicel de nalbă,
Ca fată, și să împletesc
In veci cosiță albă.*

Grigoriu Toma

BLONDEL

Clipa ce fuge se perde în asfințitul blond.

Un cântec trist melodiază ceva în seara lină.

Totul se cufundă într'o tăcere plăcută.

Luna a trecut șura, s'a cățărat de un arin, pe urmă a luat-o rasna pe întinsul cerului.

Blondel — mai blondă decât luna — îmbătăta de atâta liniște, fura clipele trecutului, pentru a mai zâmbi puțin.

*

Eram studentă. Atunci credeam mai mult în viață decât acum. Zilele fugeau cu repeziciune în haos, lăsând în urmă numai amintiri.

Totul era atât de simplu și natural încât nu știam să mint.

Nisipul vremii a purtat pe întinsul lumii forme averse de viață, distrugând sufletele. O întunecoasă noapte de Noemvrie, poartă valsul durerii spre mine. În noaptea aceea a murit mama. Am plâns mult. Corpul ei rece părea atât de sfânt încât am uitat de mine.

Dar cenușa vieții a fost spulberată în vânt de un suflu satanic și tăcerea glacială m'a încremenit pe loc. Pe geamuri întunerecul dansa umbre negre, iar prin cameră suflul morții ofilea viața.

— Mamă! Mamă! plânsul străpunge tăcerea, pereții răspund mai jalnic, mamă! mamă!

Viața s'a cufundat în fântâni uriașe unde fermentează germeul morții.

Acolo mă îndrept și eu!

Umbrele fantomatice mai rătăcesc și acum în imperiul suferinței mele.

Am fost atât de tânără încât această lovitură a îndoit sufletul meu fără să-l rupă.

După ce am îngropat pe mama, am început să mă obișnuiesc cu singurătatea, să trăiesc cu mine și pentru mine.

Tata s'a recăsătorit și viața mea a devenit imposibilă în colțul amintirilor. Casa devenea tot mai streină pentru mine.

Încetul cu încetul m'am îndepărtat de casă, am început să trăiesc viața în lumea streină a orașului.

*

Vântul mângăie părul lui Blondel. Amintirile se întâlnesc toate și ochii încep a se umezi. Luna picură o lacrimă cristalină pe obrazul ei. Iubirea față de mamă a fost atât de puternică încât trebuia dăruită altei persoane.

În timpul acela a apărut Valentin.

Ne-am despărțit doar prieteni, deși ne iubeam mult.

Intr'o zi de toamnă târzie, când nici frunzele nu-și mai spun povești, m'am trezit singură cu durerile mele și regretele mele.

*

HYPERION

— Ce faci aici Blondel? întrebă un om de vreo douăzeci și opt de ani, cu fața roșie și plină de viață, cu trupul înalt și bine făcut. Acesta era soțul ei ultim, căci a avut trei antemergători.

— Stau de vorbă cu amintirile!

— Iar vorbești cu morții. Nu înțeleg de ce îi cauți așa de mult când ei te-au uitat. Vrei să zici că nu ești fericită dacă te îngropi în mormântul amintirilor? Sau nu-ți place viața la țară?

— ?

— Este adevărat, orașul are mai multe farmece. Sufletul tău se găsește mai bine în cercul acela vișios al vieții de acolo. Dar n'ai văzut că acolo sunt prăpăstii fără fund. Lumea acolo e atât de rea.

— ?

— Dece plângi, Blondel?

Lacrămile au început să curgă din abundență pe fața ei. Trecutul o apăsa greu. Tăcerea s'a așezat stăpână.

*

Grădinile de altă dată au lăsat umbrele nopții să colinde prin ele. Luna obosită a început să se coboare. Un câine latră de rușine.

Augustin Tătaru

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SPUMA PE VALURI

*Sunt spuma ce plutește pe valuri 'n turbare
și mereu dispare;*

*sunt spuma ce-o poartă furtuna
'ntr'una*

pe maluri de ape, —

spuma ce se pierde când vântul serii țuce.

In noapte târziu

s'aude sinistru un schiaun de câine, —

voi rătăci mereu și astăzi și mâine...

Sunt spuma pe valuri 'n turbare

ce-apare

la țărături și-apoi dispare.

Stefan H. de Brătineasa

INTERIOR OBSCUR

Sunt trei.

Comod instalați în ospitalitatea catifelată a fotelurilor de sobră sugestie, cu picioarele mistificate în obscuritatea de subț masă, și-au răsturnat capul, imobilizându-l sub coroana aurie ce decorează auster spe-tezele înalte.

Dar ei nu sunt regi.

Sunt trei.

Și reflexia îi păru atât de spirituală încât „unul” o enunță.

O decepționată tăcere asfixie în fotelul ei toată spiritualitatea născândă.

Un chibrit hârșăit asasină tăcerea.

Și'n fulgerarea lui trei capete zâmbiră surprinse.

O țigară, două, trei.

Funebru încadrată în umbra draperiilor, fereastra e un catafalce pe care fosforescența decesului solar stăruie ca o amintire.

Și toamna nudistă a desenat pe cristalul vioriu siluete de copaci.

O frunză întârziată a evoluat spasmodic în cadrul ferestrei și'n itinerariul ei funerar a descris par'că un semn de întrebare.

În fund de tot, în zarea de rubin, un cortegiu de frunze vibrează ca o agonie.

Au scrâțâit arcuri, s'au destins catifele și în lumina filigramă a încăperii, Tody sonorizează sugestii.

În raza din ce în ce mai eficace a țigaretelor, fizionomiile prind a se contura cu magice imprecizuni.

„Ați văzut voi roiul acela de frunze? Toamna neurastenică își capitonează sieriul. Incurând îl va scâlda în lacrimi ...și va muri apoi”.

Tody a tăcut.

Mirajul policrom al imaginilor l-a absorbit cu desăvârșire și recăzut în fotoliu, cu țigarea muribundă uitată între degete, își declină taciturn prezența.

În cavitatea unui stomac gol gândurile au adesea ecouri fericite.

Toma ironizează extazul lui Tody pe care îl atribuie medicinal unor cauze de ordin fiziologic și mult diminuant.

Din fotelul lui, Radu schițează un zâmbet dar sugestia cu reper-cusiuni gastrice a lui Toma îi schimonosește intenția și Radu își strânge buzele deglutând reflex un gând vulgar și solubil în salivă.

Inserarea a suspendat în cameră baldochine de întuneric.

În cadrul ferestrei membrele de cărbune ale castronului din fața

HYPERION

casei, se întind ca o invocăție în apele tulburi ale spațiului, unde o iluzie de lumină mângâie postum grumazul sângerând al unui nor.

O rândunică târzie a înfiorat ca o promisiune peisagiul estompat și a cules în noaptea aripilor ei ultimul spasm de lumină.

În întunericul translucid al ferestrei, toamna lui Tody plânge prelung.

Și Tody?

Ascuns undeva în perete, un demon ronțăie ritmic fantoma de întuneric și lumină a timpului.

Și cele donăsprezece bățai, sferice și efemere ca niște baloane de săpun au umplut întunericul cu revărsări de vise.

Marcel Velter

TOAMNA

*Trecutul e o amintire îngropată
în sufletu-mi însângerat
și-mi povestește vremuri de altădată:
de sat și locuri de unde am plecat.*

*În toamna asta strugurii se coc, —
e veselie mare sus la cramă,
copil înstreinat, fără noroc,
privesc la chipul mamei prins în ramă.*

*De-atunci m'am înfrățit cu ciorile hoinare
și'n margine de drum îmi voi găsi mormântul,
durerea mea, ce cumpăt nu mai are
o să mi-o împrăstie în zare vântul.*

*E pa'cul gol de frunze și e trist
că trebuie să moară încurând, —
în toamna asta pare-un Crist
Lalȃocorit de oamenii de rând.*

Ion Mișu

ILIE ROTARIU

Satul Călădăi e vestit prin vitejia și hărnicia flăcăilor. Se'ntreceau cu toții la muncă. Și portul călădăenilor era deosebit de al altor sate. Așa că la târguri și orașe se cunoștea departe omul din acest sat. Se dusesse vestea, mai ales de unul Ilie Rotaru, care cosea într'o zi cât coseau patru muncitori buni. Dar și acest Rotaru și-a găsit nașu.

Astă vară baronul din partea locului așea multe fânațe de cosit. A toemit cu ziua vreo patruzeci de muncitori, tot oameni de nădejde. Lui Ilie Rotaru i-a dat o coroană mai mult pentruca el să fie în fruntea muncitorilor și să-i îndemne la lucru. Când văzură oamenii că Rotaru mergea ca pe drum cu coasa prin iarbă, își făcură cruce. „Astă ne dă gata pân'n seară, par'că e mașină” — glăsuiră muncitorii. Un flăcăiandru însă, Simion Roșu din Fânațe, privi lung la Rotaru, își ascuți bine coasa și trecu lângă el.

— Mă Ilie, ce-ai zice dacă ne-am întrece amândoi pe brazdele astea de fân? Ilie nici nu-i dădu ascultare și cosea mereu. Baronul care auzise ce spusese Simion, se apropie de ei și le arătă lanul de fân ce era mai des și 'nalt, dacă vor să se ia la întrecere. Rotaru dete de două ori cu gresia pe limba coasei și trecu în noua postată, semn că primea întrecerea cu Simion. Acesta îl urmă. Ilie începu să cosească de zor în timp ce Roșu își răsucea pe 'ndelete o țigare. Scoase încet amnarul, scăpără și o aprinse. O fumă liniștit. Baronul era nedumerit de această atitudine înceată a lui Simion, mai ales că el provocase întrecerea. Nu cumva valahul are gust de glumă. În acest caz șa primi ce i se cuvine. În acest timp Rotaru ajunsese la jumătate. Roșu scuipă în palme, făcu cruce, își desbracă cămașa și sumese izmenele mai sus de genunchi. Se încrecănă bine pe brazdă și începu să cosească. Mergea coasa șuerând ca un șarpe. Baronul mergea încet în urma lui. Când Rotaru era în capul postății și Simion îl ajunsese.

— Acum, frate Ilie, trec eu înainte sau mergi tot tu? Acesta nici nu răspunde ci își luă postata și zori din nou.

— Mă Ilie, dacă te ajung să te dai la o parte, căci eu n'am timp să te păzesc și te tai cu coasa, iar tu de mă vei ajunge iarăși, eu mă dau la o parte din drumul tău. Ne-am înțeles. Rotaru cosea mereu de zor și nu-i da atenție. Porni și Roșu. Intr'un minut fu lângă Ilie. Acesta văzând că nu e de glumit se dete la o parte, sperând că până la vremea prânzului o să ostenească Simion și tot el va fi în frunte. Baronul privea satisfăcut la această întrecere pe moșia lui. Cosea Roșu pe nerăsuflăte, dar și Rotaru era mereu pe urma lui, deși nu izbutise să-i ia înainte. La vremea prânzului Rotaru ofta greu. Măncă fără a zice o vorbă. Își vedea vrednicia de care era mândru, întrecută de altu. De aceea își îndoi puterile și după masă trecu repede în postată. Deastădată lasă pe Simion înainte sperând că spre amiază acesta se va osteni deabinelea. Către seară Rotaru era complet sfârșit. Roșu cosea de par'că mergea pe drum.

— Al dracului flăcău, Simion ăsta, îl dete gata pe Ilie cel vestit la cosit — grăiră cosașii.

La cină Rotaru a scuipat sânge și acasă a mers într'un car. A doua zi era greu bolnav. Doctorul trimise de baron, declară că nu mai trăiește bietul Rotaru decât cel mult două zile. Așa și fu. A patra zi călădăenii au îngripoat pe cel mai harnic și puternic om din satul lor. Baronul a avut remușcări că a lăsat la întrecere nebunească pe acești doi nășdrăvani și a dat văduvei lui Rotaru și copilului o bucată de pământ de muncă. O plătise cu viața bietul Ilie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

V. Reu

BARCA FANTOMĂ

*Trecea o barcă-fantomă pe liniști albe de ocean
Inspumând polei albastru în cutremur de inele, —
Și dansau sirene goale prin boschete de mărgean
Licărind de fildeși nuduri peste razele de stele.*

*Când deodat' încep să cânte revărsând sfinte ecouri
Incât plină de visare se trezește luna 'n nouri
Căutând prin verzi lentile alte nimfe în visare
Ondulând într'un mister barca singură pe mare.*

Gheorghe Tudor

UN CAZ CIUDAT

În casa doctorului Bărdescu era mare zarvă. Zugravii nu terminaseră la timp minunatele flori și armonioasele linii, alese de doamna doctor din teancul de modele aduse, dacă e să credem pe maestrul zugrav, anume din țara nemțească, așa că parchetul trebuia să mai aștepte cel puțin o zi, dacă nu două, până să fie curățit. Mobilele și lucrurile mai mari erau la adăpost de razele soarelui de Aprilie sub un acoperiș de nori sglobii; numai paturile și unele mărunțișuri se bucurau de favoarea de a fi găzduite în odăile din fund, pe care reparatorii aveau să le ia în primire mai la urmă și în chip superficial.

Soții Bărdescu, amândoi medici, hotărâți să se așeze în orașul B., încheiaseră un contract pentru casă și altul pentru reparații, pentru ca totul să fie gata de Sfântul Gheorghe. Nefiind încercați în viață, veniseră în dimineața ajunului sfântului omorător de balauri, ca până vor răsări stelele să termine cu aranjatul casei.

Necăjiți că soartea îi primise sub cerul liber, căutau să aranjeze cel puțin pe hârtie fiecare colț al locuinței. Cabinetul medical cerea o atenție deosebită. Trebuia să fie de o potrivă de nimerit pentru specialitățile stăpânilor: ca, boli de femei, nașteri, mica chirurgie; el, boli interne și nervoase. Totul era, ca să n'aibă impresia clientul că a greșit și a intrat la un specialist de altă boală decât a lui. Nu-i plăcut pentru un neurastenic să vadă în cabinetul medicului, dela care așteaptă leacul cel bun, un instrument de perforat craniul fătului; cum nu-i plăcut nici pentru o gravidă să se uite, fie chiar pe planșe, la toate firișoarele nervoase, care ca pui de șerpi se târăsc în toate părțile dealungul trupului, se întretaie, se încolăcesc și se adună în noduri groase, și din ce în ce mai măriți iar pornesc și iar se strâng.

În acea zi doamna trebuia să aibă grije și de copii. Aceștia, râzând și sprinteni, încureau ceea ce cu trudă fusese orânduit de servitoare. Ar fi fost nevoie de atâți oameni, câți copii erau: când unul făcea o poznă aici, celălalt răsturna un obiect colo. Dacă ținem seama că cei tocmiți cu

HYPERION

reparatul casei erau de naționalități diferite și că fiecare, în limba lui, lega vorbă cu gureșii copii, poligloți prin forța împrejurărilor de până atunci, vorbind o limbă francă, ce, dacă nu se asemana cu aceea din unele porturi, era în mie vorbirea oamenilor încolți din satele de frontieră, — putem spune că se repara un mic turn al lui Babel.

Se înserase și treaba mergea greu. Copiii oboșiți se domoliseră. Ionel, a cărui vârstă îl îndreptăția să privească lucrurile naturale ca nerușinoase, sta de vre-o jumătate de ceas pe oala de noapte. Lucrătorii începuseră să-și adune uneltele. Kiș, vopsitorul, om vesel din fire, era supărat că nu-și găsia o pensulă. Resemnat, dădu bună seara, amenințând ușor cu degetul pe copil, care nepăsător, cu atenția scăzută față de cei din jur, continua să stea în acelaș loc.

Când mamă-sa veni să-l ia, Ionel se ridică vesel, fără să bage de seama că figura mamei sale se posomorăse. Iar când doctorul flămând veni să-și caute soția, o găsi lângă laboratorul improvizat, pe cale de a lucra ceva cu niște eprubete și sticle.

Da ce ai, dragă? În loc să te gătești de masă, tu te-apuci să faci reacțiuni. Dă-o dracului de știință și hai la masă. Zău, că ești caraghioasă.

Lasă-mă, dragă, în pace. Mie nu-mi arde de mâncare. Ionel al nostru a avut scaunul verde.

Intr'un târziu, doctorul, care plecase cu automobilul să aducă pe un confrate specialist în boli de copii, o găsi tot lângă eprubete.

Ce are micuțul, doamnă colegă?

Nu știu, domnule coleg. Am făcut tot ce am putut ca să aflu de ce îi e scaunul verde și n'am găsit nimic. E un caz ciudat, mai ales că azi dimineață culoarea era naturală.

Copilul n'are nimic?

Nu, nu prezintă nici un alt simptom.

În astfel de împrejurări, e greu unui specialist să iese din încurcătură, căci față de un confrate vorbele trebuie să fie măsurate și motivate. După ce stătu puțin pe gânduri, înălță din umeri și declară categoric: „Pentru un moment nu știu ce să spun. Eu sunt de părere să mai așteptăm până mâine. Oricum, dieta lacto-hidrică se impune”.

Ionel, care în acest timp fusese minuțios examinat, când înțelese despre ce e vorba, își dădu și el părerea: „Ionel nu velde ,bili velde”, iar mâna lui scoase de sub un fotoliu pensula căutată de vopsitor.

G. Retezeanu

AVIATORUL

Lui Marghit

*Imi zboară gândul ca un șoim
Ce spintecă văzduh și zare
Când îmi aparî iubito 'n gând
Pe a zorilor cărare.*

*Tu știi că-mi ești pământ și cer
Și eu o pasăre de fier,
Plutind pe 'ntinsul cenușiu
Iubirea ta mereu o cer.*

AL. NICOLAU

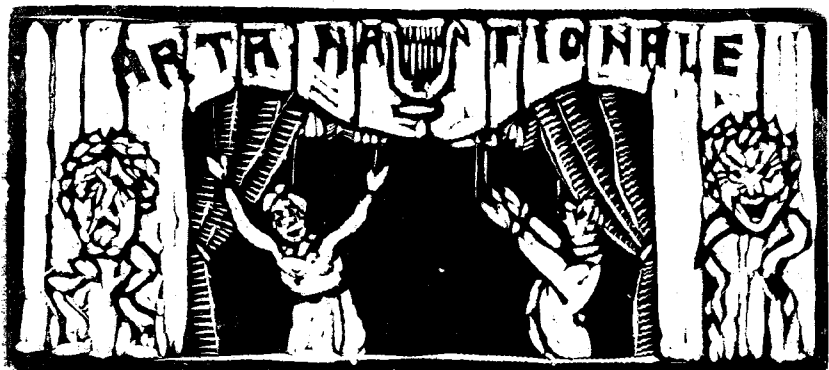
NUVELA

Undeva stă scris: romanul e o nuvelă lungă și nuvela e un roman scurt. Definiția pare a nu fi tocmai nimerită. O acțiune tratată numai în părțile ei esențiale, fără prelungiri și povestiri ce nu sunt de o absolută necesitate, — ar fi o nuvelă. Desigur că explicația de mai sus nu e o definiție. O acțiune scurtă, bine încheată, cu un înțeles deplin, iată ce credem noi că ar fi o nuvelă. Dar nu definiția ne interesează. A defini e cât se poate de greu. Ne interesează importanța nuvelii. Nuvela, după părerea noastră, e partea cea mai de preț a prozei literare. Romanul numai în cazuri rare ar trebui abordat. Mai toți scriitorii de azi cred că a fi mare scriitor trebuie să faci poezii sau să scrii romane. Celelalte genuri literare pentru ei au mai puțină însemnătate. E cu totul greșită această părere. Adevărul e că în toate genurile literare trebuie să ai talent, dacă vrei să crezi ceva durabil. Și încă talentul nu-i de ajuns dacă nu-i ajutat de înțelesul pentru artă și o cultură generală superioară. Eminescu n'avea nici patru clase primare, dar, pe lângă geniu poetic, avea o cultură generală superioară. Nu cultura oficială, adică cea didactică, învățată pe băncile școlii sau ale universității, are însemnătate, ci cultura ce ți-o faci zi de zi cu lecturi cari îți sunt plăcute și te interesează. Sheakespeare, Hugo, Zola, n'au avut nici bacalaureatul și au creiat opere nemuritoare. La noi Caragialle, sta la teigheaua berăriei sale și citea pe Schiller și Schopenhauer, iar Creangă, un biet seminarist, răspopit de trei ori, a dat acea proză minunată. Aceste exemple ne scutesc de a dovedi, că nu e chiar așa de necesară cultura oficială sau didactică. De altfel în literatura universală nu există nici un geniu literar dintre cei cu o cultură universitară. Desigur nu suntem contra culturii universitare la scriitori, dar pentru un talent nu e absolut necesară.

Revenind la nuvelă putem afirma că acest gen literar e mult mai greu pentru că trebuie în puține cuvinte să spui tot ce ai de spus și tot ce este mai important. În roman ai loc unde să lungesti povestirea. Deaceea un roman, oricât de bine ar fi scris, tot plictisește pe cetitor prin lungime. Luați romanele celebre și veți vedea că sunt opere de mare preț, dar tot puteau fi mai scurte. Lungimea unei povestiri, oricât ar fi de interesantă, nu place amatorului de artă. Deaceea nuvela a fost întotdeauna cetită cu mai multă plăcere decât romanul. Deaceea mai toți scriitorii, mai ales în zilele noastre, scriu romane. Sunt mai ușoare. Ca și în poezie, epigrama. În cele patru versuri, dacă sunt reușite, se cuprinde un roman întreg sau un volum de versuri. Nuvela ar fi, dacă se poate spune, epigrama prozei. Deaceea e proza cea mai grea. Boccacio și Maupassant, marii nuveliști ai literaturii universale, sunt oricând cetiți cu pasiune.

Am auzit odată un cititor intelectual și înțelegător în ale artei, spunând: Imi plac navele pentru că cetindu-le nu pierd timp cu ele. Chiar dacă se întâmplă să fie o nuvelă slabă, cel puțin n'am pierdut vremea cetind'o, ci am isprăvit-o repede, pe când un roman, dacă mai e și o lucrare slabă, ai regretul că ai risipit atâta timp fără folos.

Cosma Anghel

IN LOC DE CRONICĂ DRAMATICĂ

Prietenul Argintaru, directorul revistei, mi-a dat dificila însărcinare, adesea ori neplăcută, de a face cronică dramatică. Cronicarul dramatic având datoria să scrie despre actori și autori dramatici, despre directorii de scenă și de teatru, — cari poartă responsabilitatea repertoriului, — are prilejul de ași face dușmani, dacă nu-i deprins cu tămăierea permanentă a acestor artiști foarte irascibili, cu personalitatea adesea ori hipertrofiată. Autorul dramatic, ca și interpretul textului: actorul, sunt foarte rare ori dispuși să-și recunoască greșelile și slăbiciunile, iar cronicarul dramatic, în dubla lui însărcinare de critic și exponent al spectatorilor competenți, are datoria de a rosti adevăruri uneori dureroase.

Dacă o piesă bună nu poate fi sfâșiată de o cronică dramatică, oricât de veninoasă ar fi pana criticului, o piesă slabă, care se bucură de o binevoitoare apreciere a criticilor dramatici, poate înșela buna credință a unor spectatori puțin pretențioși, cu baloanele de oxigen a tămărilor prietenești. Și credem că e o mare greșală.

Cronicarul dramatic nu trebuie să fie animat de sentimente sau resentimente personale. Prietenia cu un autor dramatic nu trebuie să-l facă să leșine de admirație în fața elucubrațiilor neartistice, după cum prietenia cu un actor nu trebuie să-i permită deschiderea robinetului unor laude ditirambice pentru o creație trăsănită.

De asemenea nici antipatia sau neînțelegerile personale cu autorul sau interpretul, nu trebuie să învenineze pana cronicarului sau să-i întunece dreptatea aprecierilor. De multe ori am auzit între ușile teatrului din Cluj, cari servese de fumoar, următorul dialog: „Foarte bună este interpretarea lui Z!” Și răspunsul venea prompt: „Dă-l dracului că-i antipatic!” Dacă spectatorul își poate permite o asemenea apreciere strâmbă și ridicolă, cronicarul dramatic care ar îndrăzni să judece după acest calapod, ar da dovadă de cea mai crasă incompetență.

HYPERION

Obișnuit să spun lucrurile pe adevăratul nume, fără sentimente sau resentimente, nu știu dacă directorul revistei va fi mulțumit cu aprecierile mele.

*

Stagiunea se deschide cu „Viforul” de Delavrancea și cu următoarele premiere repetate până acum, a căror ordine cronologică nu se știe încă: „Topaz” de Pagnol; „Omul, bestia și virtutea” de Pirandello; „Scandalul” de Bataille; „Romeo și Julieta”; „D’ale Carnavalului” de Caragiale și două piese de autori maghiari, ca o vădită apropiere de literatura minoritarilor de la noi: „Mireasa din Trascău” de Otto Indig, comedie reprezentată cu succes în străinătate și „Mandarinul” de Lengyel, autor reputat și jucat pe scena teatrului din Cluj.

Nu ne putem pronunța anticipat asupra acestui început de repertoriu, dar nădăjdum cu domnul Zaharia Bărsan va ridica repertoriul la înălțimea cuvenită. Acel meșteșug artistic-cultural numit concesionare, cu menirea bine precizată de a picopsi din subvenția statului pe câțiva profitori colorați politici, scoborâse, la Cluj, nivelul artistic al reprezentațiilor, de oarece se urmărea realizarea unui beneficiu cât mai suculent, în detrimentul beneficiului artistic. Concesionarul unui teatru e natural să caute beneficiul material, el fiind un simplu profitor efemer. Va exploata deci toate scăderile unui public necunoscător și simplist, scoborând nivelul repertoriului în urmărirea sălilor pline. Dacă Shaw cu spiritul lui tăios nu convine marelui public, sau Pirandello, cu analiza psihologică subtilă și tehnica îndrăsneată, nu este accesibil ultimelor etape ale teatrului, ei vor fi pur și simplu scoși din repertoriu pentru a se găsi piese potrivite cu populația mansardei. Și, evident, în acest caz, scopul pentru care s’a creat Teatrul Național din provincie este anulat c’o singură trăsătură de condei al concesionarului flămând.

*

Scăpat de concesionare, Teatrul din Cluj încearcă, sub noul director, să se ridice la locul cuvenit, dacă n’ar fi stingherit de șaptele cari circulă tot mai perzistent despre un fel de centralizare în Capitală, a tuturor teatrelor din provincie. Se zice că d. Gusti ar fi confecționat un proiect de lege în acest senz. N’am putea zice în cazul de față că: „D. Gusti — bus non disputandum”. Or fi poate sergenți majori în artă, cari doresc mărirea trupei și militarizarea ei; or fi oameni „de-ai noștri” cari urmăresc un profit material de pe urma centralizării subvențiilor și împărțirea trupelor volante pentru volantilizare, ca să zicem așa, a subvenției; or fi în capitală, — poate, — artiști și artiste cari s’ar oferi cu multă bunăvoință și desinteres să conducă aceste trupe volante. Dar toate aceste considerente, mai mult sau mai puțin personale, n’au nici o legătură cu menirea teatrelor din provincie. Iar dacă se invocă supremul argument: economia, atunci să se înceapă această economie cu suprimarea inutilităților. De pildă: Subsecretarii de Stat, ședințele duble la parlament, unde activitatea se limitează la insulte reciproce, automobilele fețelor simandicoase, atașaii de presă și șefii șefilor de biurou, etc., dar nu teatrele naționale din provincie cari au o activitate reală și folositoare, mai ales în provinciile alipite.

Vladimir Nicoară

CĂRȚILE

Femeea de Dr. C. Stanca. Un studiu asupra femeii este oricând atrăgător, mai ales când e făcut și de un medic specialist, înzestrat cu spiritul de observație și talent literar. Domnul dr Stanca, eminentul medic din Cluj, a avut ocazia în cei 15 ani de profesiune, să observe, într'o largă măsură, mai toată structura fizică și sufletească a femeii. Într'o carte cât se poate de interesantă, studiază rolul femeii în natură și societate, după ce mai întâi îi descrie anatomia.

Într'un stil eurgător, cu argumente și exemple din belșug, domnul dr Stanca, crede că adevăratul rol al femeii în societate e să fie înțelegătoare, curată, corectă și fecundă pentru perpetuarea speței. Și aceste calități femeia le poate avea numai printr'o creștere aleasă, o educație îngrijită, fără prejudecăți, și prin sincera și curata purtare în viață, cu dragoste pentru casă și familie. Numai așa poate fi folositoare neamului și societății.

REVISTELE

România Literară Nr. 32 din 25 Septembrie 1932, de subț direcția domnului Liviu Rebreanu, își continuă apariția cu regularitate, aducând un bogat material literar. Colaborează domnii Mihail Zamfirescu, Anton Holban, Camil Baltazar, Eugen Jebeleanu, Ion I. Cantacuzino, Octav Șuluțiu, Emil Bota, Ion Peltz și Marcel Iancu. Domnul Cicerone Teodorescu încheie numărul cu o cronică dramatică și mult apreciatele-i informații și portrete literare.

Cronica teatrală. O revistă de teatru, adică de specialitate pe aceste vremuri, este o mare îndrăzneală, mai ales cu directivele ce și le-a ales: obiectivitate, curaj și perseverență. Fără un cuvânt înainte, cum fac publicațiile de obicei când apar pentru prima oară, această cronică teatrală atacă toate problemele artei scenice și întâlnim în paginile ei nume cunoscute cari sunt o cheazășie că drumul pe care merge, va duce la izbândă.

Apariția unei reviste ne-a bucurat întotdeauna și dorim tinerei publicații viață lungă.

ȘTIRI

† Alfred Moșoiu, poet sensibil și plin de viață, a murit retras în colțul amintirilor ce și le depăna pe îndelete cu talentul lui de scriitor fără șgomot și reclamă.

A debutat cu „Sonete” și a continuat cu „Teoder nebunul” (nuvele), „Mircești” în colaborare cu Mircea Rădulescu; „Jocul Apelor” și „Sufletul Grădinii”.

S'a născut la Galați în 1890.

Pe mormbântul proaspăt al acestui suflet de elită depunem și noi lacrimile noastre cu adânci păreri de rău.

— La 1 Octombrie c. se deschide stagiunea Teatrului național din Cluj cu Viforul de Delavrancea. În rolurile principale domnii: Z. Bârsan, Ștefan Braborescu, doamna Olimpia Bârsan și debutul mult așteptat al tinerii și talentatei artiste Lica Rădulescu. Director de scenă Șt. Braborescu.

— La 2 Octombrie c. Opera română din Cluj, își deschide porțile cu „Nunta lui Figaro”. În rolurile principale: Domnișoara Fenia Dobreanșcaia, doamna Nestorescu și domnii: N. Robescu și Crișan. Mastru dirijor, domnul Herman Klee. Director de scenă, domnul St. Broberescu.

— Domnișoara Chiți Stanciu, cunoscuta dansatoare ardeleană, nemai putând pleca în Germania pentru a filma la Casa Ufa din Berlin cu dansuri expresioniste, din cauza evenimentelor politice din acea țară, a fost angajată ca prima balerină la Opera română din Cluj. Deasemenea au fost angajate la Teatrul național din Cluj și cele trei elemente talentate ale Academiei de muzică și artă dramatică, domnișoarele Lica Rădulescu, Daia Nicoară și domnul Irimieșiu.

— Domnișoara Eugenia Herbay, tânăra și talentata pictoriță clujană, va deschide în iarna aceasta, în Cluj, o expoziție cu lucrările sale.

— Suntem informați că domnul Costache Ujeico, fostul bas al Operii române din Cluj, atât de mult apreciat de public, va reveni din nou la Operă.

— Domnul Dragoș Protopopescu, cunoscutul scriitor și colaborator al Gândirii, va scoate în toamna aceasta un nou volum de nueuele.

— Domnul Cicerone Theodorescu, mult apreciatul publicist al României Literare și talentat poet, va scoate în iarna aceasta un volum de poezii cu titlul *Călătorii*.

— Domnișoara Fenia Dobreanșcaia, renumita artistă a Operii române din Cluj, a cântat cu mult succes la Radio în București în cursul lunilor Iunie, August și Septembrie c. Domnul Mavrodî, directorul Teatrului Național din București, auzind-o în Bărbierul din Sevilla, a recomandat-o Operii române din București. Domnișoara Dobreanșcaia a și fost invitată să cânte în câteva opere pe scena bucureșteană.

— Doamna Mohora Moșoigo, cântăreața Ardealului, premiată la concursul de canto ținut anul acesta la Viena, va da un concert în cursul lunii Octombrie c. la Opera română din Cluj.

— Domnul N. Ghila, artist brodeur, va deschide la 25 Oct. c., o interesantă expoziție de diferite bucăți literare, în sala Camerii de Comerț. Artistul a cerut înaltul patronaj al M. S. Regelui, cu ocazia venirii Sale în Cluj la acea dată.

Domnișoara Lica Rădulescu care debutează în Viforul

CĂRȚI LITERARE, DE CURS
PRIMAR ȘI SECUNDAR, DE
CEI MAI RENUMIȚI AUTORI,
PRECUM ȘI RECHIZITE ȘCO-
LARE, SE GĂSESC CU PRE-
ȚURI EFTINE LA EDITURA
ȘI LIBRĂRIA

S O C E C

IN BUCUREȘTI
ȘI LA TOATE LIBRĂRIILE DIN ȚARĂ

STOICA N. TIȚIAN

PICTOR ȘI AURITOR DE BISERICI

INCADRAREA ARTISTICĂ
A TABLOURILOR

**ATELIERUL IN CLUJ,
STR. REGINA MARIA 31**

INDREPTĂRI. Din cauza unei neglijențe la corectură, s'au strecurat câteva greșeli. Relevăm în acest loc pe unele: La pag. 1, strofa 2, la rândurile 3 și 4, cuvintele *îndrăgii* și *amăgii* să se citească cu un singur *i*, adică *îndrăgi* și *amăgi*. La pag. 9, aliniatul ultim, rândul 6, cuvântul *dosește* să se citească *dorește*. La pag. 10, aliniatul 1, rândul 1, după cuvântul *Ufa*, să se puie virgulă. Alte greșeli de tipar le va înțelege cititorul.

- Vignetele din corpul revistei sunt de talentatul gravor Marcel Olinescu.
- Numărut viitor al revistei noastre va apare la 15 Noembrie c.

HYPERION

REVISTĂ LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ
DIRECTOR: C. ARGINTARU

APARE LA INCEPUTUL FIECĂREI LUNI
REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA:
CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR NO. 60

ABONAMENTE NUMAI ANUALE:
PENTRU PARTICULARI 200 LEI
PENTRU INSTITUȚIUNI 500 LEI
IN STREINĂTATE 500 LEI
IN COMERT NU SE GĂSEȘTE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TIPOGRAFIA NAȚIONALĂ S. A., CLUJ